

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibus Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt II. De excellentia, & dignitate hujus functionis, pro iuvandis infidelibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

gionem, magnam Imperij Turcici partem versus Egyptum, & Mauritaniam: Continet etiam Africa Ethiopiam inferiorem, maximè Presbyteri Joannis lacissimum imperium, quod inter utrumque Tropicum à mari rubro ad Ethiopiam ferè Oceanum pertingit: & hi quamvis Christiani censeantur, inculti tamen sunt, & nimis rudes, ac erroribus Alexandrini Patriarchæ, cui parent, infecti, in tenebris jacent.

Asia.

Asiæ verò, totius Orbis partium facile maximæ, major est quam aliarum indigentia: nam cum hæc latissimè pateat, complectaturque quatuor amplissima Imperia, videlicet Turcicum, Persicum, Tartaricum, & Chinicum, ferè omnia miserima cæcitate Mahumetana, vel Ethnica laborant. Quod si vel in interiori Continente, ut in Armenia, vel in maritimis locis, quæ hoc sæculo Lusitani Reges in India Orientali obtinuerunt, aliquot Urbes fidem Christianam colunt, id certè cum vastissimis Regnis Asiaticis comparatum, adeo exiguum est, ut dolorem parum lenire possit, præterquam quod ea loca remotissima tenuiter in Christiano cultu proficiunt, aut fortasse nonnulla deficiunt.

Et America.

Denique America, quam Orbis quartam partem Geographi constituunt, in extrema calamitate versatur. Nam & quod ad fidem Christianam pertinet, parum culta est: & in Europæis hominibus Indi avaritiæ potius quam Christiani zeli exempla conspiciunt: suntque præterea tam in Occidentalibus, quam Orientalibus Indiis quamplurimæ Provincie, ad quas Evangelium nondum delatum est. Sunt autem hæc regiones ultra fretum Magellanicum in maxima terræ spatia excurrentes, ultra Peruanam Regionem usque ad fretum Magellanicum ad utraque ripas maximi fluvij Maragon, mille circiter leucarum longitudinis. Campestria quæ adjacent novo regno Granatensi mille circiter leucarum, estque ibidem Regio illa amplissimis Indorum civitatibus celebris *Lagnana* dicta. Maximus item terræ tractus, quam *Floridam* vocant, novus Mexicus. Præterea trecentæ insulæ, quas *Lucas* appellant, quarum aliquæ Italiæ magnitudine superant, duodecim autem tantum Regi Hispaniarum parent. Undecim etiam Insularum Philippinarum millia; ex quibus aliquæ totâ Hispaniâ majores sunt, quarum vix triginta Imperio Regis Hispaniarum sunt subjectæ, quarum omnium incolæ facillimo negotio fidei lumine illustrantur, si proborum pastorum non tam sua, quam quæ JESU Christi sunt, animarumque salutem quaerentium instructionibus, atque integræ vitæ exemplis sedulo informarentur.

In Occidentali vero India, quæ jam diu Ministrorum cultura gaudet, calamitas hæc magis est conspicua: in hac enim cum indifferenter omnes Baptismi lavacro abluti sint, plurimi tamen Idola colunt: idque non tam proprio, quam aliquorum Parochorum vitio, quorum prava cupiditate, ac moribus dissolutis, præfati incolæ scandalizati Christianam fidem blasphemant.

Ac denique nostra, & parentum nostrorum ætate, tam magna Orbis pars reperta est, ut merito distare ultimum judicium videatur, usque dum toti gentibus salutis via aperiatur, ostendatque se Deus fidelem in omnibus verbis suis, dicens, *Matth. 24. Et prædicabitur hoc Evangelium Regni in universo Orbe, in testimonium omnibus gentibus, & tunc veniet consummatio.* Illud perspicuum est hoc sæculo, ab anno propemodam quingentesimo supra millesimum, plures terrarum, atque hominum

Matth. 24.

esse detectum, in quibus Evangelij lux maxima ex parte desideratur, quam totis mille superioribus annis. Multæ præterea sunt regiones, cæque amplissima, in quibus non est fides Christiana audita, neque proposita, ubi innumere animæ omni etiam salutis spe destitutæ, in sempiternum pereunt. Profectò tot, & tantæ Regiones non sunt frustra repertæ, sed Divina agi providentia credendum est, ut primum innotuerint, mox adeantur, & eadem salutis nuntium accipiant.

Hac igitur inspecta brevi Orbis terrarum descriptione, quæ laxa ipsa emollire deberet, quis adeo durus existat, qui mundum pereuntem suis oculis intueatur, illicque non succurrat, cum possit auxilium ferre? Hanc mortalium salutis universalem, ac incredibilem necessitatem, magna ex parte, non tam in tabulis depictam, quam factis ipsis expressam, cum cognovisset vir ille Apostolicus *Franciscus Xaverius*, in hæc verba ad suos in Europa commorantes scripsit: *Mihi vero persæpe venit in mentem, circum Europæ Academiæ, ac præcipuè Parisiensem, cursare, ac insani ritu passim vociferari, eosque, qui doctrinam plus habent quam charitatis, his compellere verbis: Hæc quam ingens animarum numerus vestro vitio exclusus calidè deturbatur ad inferos! Nec mirum, virum piissimum ita toti animarum pereuntium zelo angere, ac stimulari; cum & salus paucorum hominum adeo pretiosa sit Christo, ut si oporteret iterum pro eis pati, id libentissimè faceret: quemadmodum Carpo significavit revelatione quadam, quam Sanctus Dionysius Areopagita veram existimavit. Cum ergo viri pii, & religiosi, tot millibus operem ferre possint, quomodo in utramque aurem dormientes torpescere possunt in salute proximorum procuranda? Profectò non videntur sententiæ JESU Christi Salvatoris nostri subscribere, qui proximos ab interitu sempiterno, cum possint, & ex fraterna charitate teneantur, non vindicant. Ferant igitur operem quicumque Dei amantes, & hominum salutis studiosi apud benignum Redemptorem haberi volunt, & quibus possunt modis, sacrificiis, lachrymis, tum consilio, opera, sudoribus, & sanguine ipso, si opus sit, charissimam Christo JESU tot gentium salutem prosequantur. Intendat etiam apud Dominum messis, quem in testis Christus, suum Vicarium pro messe colligenda constituit, illumque deprecetur, ut mittat operarios in messem, sic enim proposita universi Orbis necessitate olim D. Bernardus. *lib. 2. de Consid. cap. 6.* Eugenium Pontificis, ut messi congregandæ sedulo studeret: *Exi, inquit, in agrum Domini tui, exi inquam in mundum; Ager enim mundus, isque creditus tibi. Exi in illum, non tanquam Dominus, sed tanquam Villicus, videre, & procurare, unde ex Actibus es rationem. Exi dixerim quibuslibet tuis passibus intenta sollicitudinis, & sollicitæ intentionis. Neque enim ipsi, qui iusti sunt ire in Orbem universum, Orbem circumierunt præsentia corporis, sed mentis providentia. Et tu leva oculos quosdam considerationis tue, & vide Regiones, si non sunt magis sicca ad ignem, quam alba ad messem. Nonne si exis, & cernis ista, pudebit otiosam jacere securum? hæc Bernardus.**

Bern. ad Eugen.

C A P V T II.

De excellentia, & dignitate hujus functionis, pro juvandis infidelibus.

DE necessitate quidem Extrema Evangelicæ prædicationis in Universo ferè Orbe, vel certè

certè in majori ejus parte, dictum est à nobis toto superiori capite, nunc dignitatem, præstantiam, amplitudinem hujus altissimæ functionis, juven- dis animabus destinatæ, opus est, ut attingamus. Omnis quidem virtus cultores suos evehit: tam altè, ut reliqui homines eos cum admiratione sus- picere, & velut inviti amare, & colere cogantur; sed hoc multo magis efficiunt præstantes, excel- lentesque virtutes, & quæ sunt inter cæteras maxi- mè difficiles, & arduæ: ex quo genere cum sine ul- la controversia sit fervens in proximos charitas (maximè verò in Infideles, qui quantò à nobis re- moriores, tantò necesse est ut charitatis flamma sit major) non est dubitandum, quin præ se ferat dig- nitatem, ac splendorem maximum.

Hanc igitur zeli animarum præstantiam, Dei aspirante gratia, ex quatuor capitibus breviter convincemus. Primò, ex dignitate ipsius hominis: sicut enim in artibus earum dignitatem ex nobili- tate materiæ, quam Philosophi objectum appel- lant, conjicimus, in hac functione, quam artem artium meritò Sancti Patres appellarunt, ex ma- teriæ præstantia, hoc est à nobilitate, & excellen- tia, à Deo animabus nostris collata, ejus nobilita- tem, ac splendorem expendemus. Secundò, ex imitatione Christi, & Sanctorum. Tertio, ex in- fluxu virtutum omnium, qui in altissima hac fun- ctione reperitur. Quarto ex præstantia hujus studij supra alia virtutes.

CAPUT III.

De dignitate, ac præstantia animæ rationalis.

Cicero Lib. 1. de Leg. Humanæ nature elo- gia. **EX** omnibus creaturis corporalibus, quæ à DEO conditæ sunt nullum est homine dignius opus, aut quod majoribus laudibus, etiam ab Ethnicis celebretur. Sic Cic. primo de Legib. digni- tatem hominis considerans; hunc dixit, animal providum, sagax, multiplex, acutum, memor, plenum rationis, & consilij, præsertim a quo conditione generatum à supremo DEO, cum quo, ait, primam homini rationis esse societatem. Alij verò appellarunt creaturarum internumtium, superis familiarum, Regem inferio- rum, indaginem rationis, lumen intelligentiæ, inter prætem naturæ, animal sanctum, liberum, sta- bile, fluxui ævi interstitium, mundi copulam & Hymenæum, ab Angelis paulò diminutum; cui status ab opifice DEO, rectus concessus sit, ut mens edispecter, ac ratio, quòd vulus ipse collinear: cæteroquin positum in mundi medio, ut com- modius omnia circumspiciens, omnium item re- rum disquirat causas; animusque virtutibus excal- tus, atque in Deum rectè tendens, gloria, & ho- nore in perpetuas æternitates coronetur.

Seneca Epist. 14. **At** altius Seneca, licet fidei lumine orbatus, sed tamè ex lætenti lumine coactus, hominis nobilita- tem ex Divino consortio, his pænè verbis Lucillum alloquens, Epist. 14. commendavit. *Apud te est Deus, tecum est, in te, manet in unoquoque nostrum sacer quidam spiritus, qui bona opera nostra observat, qui nobiscum agit, qua nos cum eo ratione agimus: nec sane quisquam sine illo potest esse bonus.* Et alibi: *Admiratus es (ait) homines ire ad Deos: admirari potius debes DEUM venire ad homines, quodque vicinus est, ut in eis maneat, nec enim sine ipso aliquid est boni.*

Quæ etsi magnam omnino esse hominis digni- tatem, ac gloriam declarent, alia tamen sunt ar- gumenta, quæ si rectè perpendantur, tantam esse hominis nobilitatem, ac eminentiam agnosce-

mus, ut nihil sit eo præstantius. Primum sit, ani- mam à DEO ipso fuisse homini inspiratam; non enim cum materia quasi commixta est, & ex illius gremio educa, sed extrinsecus adveniens corpori infusa legitur. Cæteris quidem animantibus præ- cepit Deus, ut ab aquis producerentur. *Producant (inqui:) aqua reptile anima viventis, & volatile su- per terram &c.* Item. *Producat terra animam vi- ventem in genere suo, jumenta, & reptilia, & bestias terra secundum species suas.* Simile quid de homine, aut ejus anima minimè protulit, sed & quod pri- mum hominem per se efformaverit, & quod ejus animam independentem à corpore & absque ullo respectu ejus causalitatis creaverit, creatamque ve- luti hospitem in idem corpus exceperit, aperte si- gnificatur. Et consonat illud Aristotelis 2. lib. de ge- neratione animalium c. 3. hinc, ut videtur, deprom- ptum, mentem videlicet extrinsecus advenire, di- vinamque, & separabilem esse.

Secundum nobilitatis animæ rationalis argu- mentum est, quod quasi ex pectore divino, inti- misque præcordiis afflata dicitur Gen. 2. Non qui- dem quod sit pars aliqua divinæ essentiæ (circa quod aliqui turpiter errarunt) ab antiquis Patribus gravissimè reprehensis; sed quod, & genere essen- di immortalis, & vi potentiarum, acque operatio- num spiritalium, intimè, ac reconditè divinam naturam participet. Unde divus Ambrosius de bono mortis citans hunc locum, jure hominem exhortatur, ut cum illo puro, ac perpetuo, & im- mortali bono maneat, ipsi adhæreat, & cum ipso sit, de quo cognationem ducit; illudque jam olim à D. Paulo, *Act. 17.* inculcatum repetit; *Cujus & ge- nus sumus.* Et D. Bernard. *Serm. 2.* de Nativitate Domini. *Spiritus sane, inquit, non communem, sed propriam habet conditionem, nec in massa creatur, sed singulari quadam excellentia inspiratur. Agnosce à ho- mo, dignitatem tuam, agnosce gloriam conditionis hu- manæ &c.*

Tertium est. Quod anima rationalis verè spiri- tus sit, ab omni concretionem materiæ immunis, quamvis eam informet, ita ut unus homo ex spi- ritu & materia simul constans, omnia corpora, omnes animas rationales, omnesque spiritus completos, Angelicos videlicet, veluti clausula omnium operum Divinæ creationis in se contineat; idcirco & spiraculum dicitur anima rationalis, & à Deo inspirata, ut aliqui ex Patribus adnota- runt.

Quartum autem, & maximum inter cætera nobilitatis hujus animæ nostræ illud est argumen- tum, illam fuisse ad Dei imaginem, & similitudi- nem conditam, ex qua imagine homini à Deo im- pressa, facile est videre, quantum honoris, ac dig- nitatis in ipsum proveniat; ideo enim Deus homi- ni imaginem suam impressit, ut illum ad suæ au- thoritatis, majestatis, ac Divinitatis, non solum similitudinem, sed & participationem promove- ret; quo igitur dignitas hominis altius ascendere poterit? Sed nunc singula expendamus. Primum fecit Deus hominem ad imaginem suam, ut eum ad summam dignitatè, excellentiamque eveheret, & sic non solum res omnes corporales eum reve- renterentur, ut qui tam expressam, & illustrem DEI, omnium Conditoris, & Dominatoris imaginem in se gereret. Sic Deus dixit Noè, *Gen. 9.* *Terror vester, ac tremor sit super cuncta animalia terre, & super omnes volucres celi &c.* Et ne cæli, atque altra inservire homini, aut etiam Angeli ministrare ei dedignarentur. Denique ne Dæmones hominem lædere auderent, nevé propter hominis rebellio- nem adversus Deum omnes creaturæ in ipsum in-